

ศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของชุมชนแสงจันทร์ จังหวัดบุรีรัมย์*

The King's Philosophy and Buddhist Ways for Self-Reliance in accordance with
the Sufficiency Economy of Saeng Jan Learning Center in Buriram Province

พระครูวิบูลสีลพรต

PhrakhruWibunsilaprot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand.

Corresponding Author. Email: sridapanya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ และ 2) เพื่อศึกษาศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ หลังจากนั้นก็นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์หลักการพึ่งพาตนเองเป็นคำสอนให้พึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางให้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะแนวทางพัฒนาศาสตร์พระราชาคือพัฒนาแนวทางการเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความพอมีพอกิน รู้จักพึ่งพาตนเองได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน การพึ่งตนเอง รู้จักความพออยู่พอกินการประหยัดอดออมเป็นหนทางสู่รากฐานแห่งความสำเร็จการรู้จักคุณค่าเพื่อความยั่งยืน และ 2) วิเคราะห์ศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ หลักการพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชาคือหลักการคนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้ พุทธวิธีมีความสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชานำมาปฏิบัติจริงค้นหาความรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อให้เกิดปัญญาและขยายผลสู่ผู้อื่น ชุมชนอื่นขยายเครือข่ายด้วยการสร้างกรรมดีสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นโดยการแสดงออกถึงศักยภาพแต่ละคนให้เกิดเป็นจุดเด่น

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชา; พุทธวิธีในการพึ่งตนเอง; เศรษฐกิจพอเพียง

*Received February 8, 2020; Revised February 10, 2020; Accepted April 30, 2020

Abstract

This research article has the following objectives: 1) to study the concepts of The King's Philosophy at the Baan Saeng Chan Community Learning Center, and 2) to study of The King's Philosophy and the Buddhist methods of self-reliance in accordance with the sufficiency economy of the Ban Saeng Chan community.

The research was qualitative research. After that it was analyzed and described. The results of the research showed that 1. The concept of The King's Philosophy at the Baan Saeng Chan Community Learning Center. The principle of self-reliance is a self-reliance teaching which is in accordance with The King's Philosophy. Is a way to focus on self-reliance in making a living in creating a way to develop the science of the King is to develop a way of living in the community that has enough Self-reliance, every step of self-reliance, self-sufficiency, knowledge of sufficiency, eating, saving, saving is the way to success and knowing value for sustainability and 2) an Analyzing the King and Buddhist methods of self-sufficiency in accordance with the sufficiency economy of the Buriram community. The principle of self-reliance according to The King's Philosophy is the principle of people in the community that can be self-reliant. Buddhist methods are related to The King's Philosophy and emphasize practicality, searching for true knowledge in order to gain wisdom and expand results for others. Other communities expand the network by creating good karma, which can develop the potential of the community to become more self-reliant by demonstrating the potential of each individual to become a prominent point.

Keywords: The King's Philosophy; Buddhist Way of Self-Sufficiency; Sufficiency Economy

บทนำ

จากสังคมโลก ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา รุดหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้ผู้คนในสังคมแต่ละประเทศต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมทั้งได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ได้แก่ การเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นและเห็นแก่ตัวจนขาดคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต การเบียดเบียนกัน การทำร้ายกันและกัน การทุจริตคอร์รัปชัน การแบ่งแยกฝ่ายและการขาดความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชาตินับวันจะกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข และยิ่งหากปล่อยไว้ให้เนิ่นนานออกไปก็จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

เรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องสร้างสังคมให้เข้มแข็งด้วยการพัฒนาคนให้มีอาชีพและคุณภาพ เปี่ยมด้วยคุณธรรมจริยธรรม รู้จักความพอเพียง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และนำไปสู่การแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหาในอนาคต (Thatanon, 2013)

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำรัส หลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 จากกระแสพระราชดำรัสฯ ดังกล่าว พระราชาเห็นอะไร ก่อนบอกประชาชน พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หรือที่เราเรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” นั้นครอบคลุมทั้ง “พระราชดำริ” คือ แนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงาน และ “พระราชจริยวัตร” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ผ่านมาซึ่งปวงพสกนิกรชาวไทย ได้น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน รวมทั้งรัฐบาลและข้าราชการ ได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสร้างชาติและพัฒนาประเทศ อย่างสมดุลและยั่งยืน (Punyabal, 2017)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน่านับการเพื่อความอยู่ดีกินดี และความผาสุกของพสกนิกรชาวไทย พระราชกรณียกิจและโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ ล้วนเปี่ยมด้วยพระปรีชาสามารถ มีความเป็นเหตุเป็นผล สามารถแก้ไขปัญหา รวมถึงสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ทั้งในแง่ของศาสตร์และศิลป์คือ หลักคิดและวิธีการ อันสามารถยึดถือเป็นหลักการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือเพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานแก่พสกนิกรในโอกาสต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นหลักให้ยึดถือปฏิบัติได้เพื่อความเจริญมั่นคงและสันติสุข เช่น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน และหลักแห่งความรู้รักสามัคคี เป็นต้น ข้อเรียนรู้ทั้งหลายนี้ สามารถสรุปใจความและนำมาเรียงร้อยเพื่อใช้เป็นศาสตร์ในการสร้างความเจริญและความยั่งยืนแก่ผืนแผ่นดิน เราเรียกศาสตร์นี้ว่า ศาสตร์พระราชา (Semaratana, 2017)

ความโดดเด่นของศาสตร์พระราชาคือ แนวปฏิบัติที่มีกระบวนการที่มีเอกลักษณ์ คำนึงถึงบริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ แก้ปัญหาแบบองค์รวม ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการของคนในพื้นที่ ตามหลักการทรงงานข้อที่ว่า การพัฒนาต้องระเบิดจากภายใน ตัวอย่างเรื่องเอกลักษณ์การทำงานตามแนวศาสตร์พระราชาคือ การแบ่งเป้าหมายเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ เพื่ออยู่รอด (Survival) พึ่งตนเอง (Self-reliance) และยั่งยืน (Sustainable) ดังผู้ที่ได้ตามเสด็จพระราชดำเนินแล้วว่าพระองค์ท่านมักทรงตรัสถามชาวบ้านว่า “พอมีพอกิน” หรือไม่ แสดงว่าพระองค์ท่านทรงมีลำดับขั้นการพัฒนาที่ชัดเจน และยังหมายถึงการเอาใจใส่ต่อคนจนที่สุด (Poorest of the poor) ซึ่งมักถูกละเลยโดยภาครัฐและกลไกตลาด (Punyabal, 2017)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงชี้แนะให้แก่คนไทยและคนทั่วโลกเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมทั้งกับตนเองและครอบครัว ตลอดจนชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ มุ่งเน้นให้รอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืน ตามวิถีแห่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในชีวิต และอีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าและเป็นกำลังหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปในที่สุดหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ (Department of Religious Affairs, The Ministry of Culture, 2007) มีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่เป็นภาระของผู้อื่น และมีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอันได้แก่ การไร้ที่ดินทำกิน ค่าเช่าที่สูง ราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ความยากจน หรือสถานะหนี้สินเป็นต้น ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริบทเศรษฐกิจทั้งสิ้นจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้มีการนำแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลัก การน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพก็สามารถให้ผลลัพธ์ที่นำไปสู่การมีกินมีสุขอย่างแท้จริง คือการสร้างพื้นฐานให้มั่นคง โดยให้ประชาชนพอมีพอกิน พอใช้ สามารถพึ่งพาตนเองเสียก่อน จึงเสริมสร้างความเจริญในระดับที่สูงขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติและปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะได้มีอยู่มีกินต่อสู้ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจที่หลายคนกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันได้ต่อไป

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว การศึกษาเรื่องศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระพุทธศาสนา

เพื่อศึกษาแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ และเพื่อศึกษาศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์ จะเป็นทั้งวิธีการประกอบอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตที่นำไปสู่ชีวิตที่มีความทุกข์น้อยลง เมื่อมีชีวิตที่ดีขึ้นก็เป็นแนวทางในการพัฒนาคนในครอบครัวและสังคมให้มีคุณภาพที่ดีและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์
2. เพื่อศึกษาศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง แนวคิด ศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายในเขตศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
3. ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์ กลุ่มประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการ กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ
4. ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ แนวคิด ศาสตร์แห่งพระราชของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ และศึกษาศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลได้ในเขตศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนชาวบ้านจำนวน 1 คน 2) นักวิชาการ จำนวน 5 รูป/คน 3) กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ จำนวน 7 คน 4) กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 17 คน รวม 30 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ ข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ จำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 3 คือ ข้อคำถามด้านสภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 4 คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 ข้อ

2) การสร้างเครื่องมือในการวิจัยขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างแบบสัมภาษณ์ จากกรอบเนื้อหาของวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัย 2) เสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 4) นำข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 5) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

รวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 อรรถกถา

2) รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ข้อมูลที่เป็นเอกสารงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา หนังสือหรือตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยและเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ

4) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระพุทธศาสนา แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์และ ศาสตร์ศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์ เพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแสดงตัวชี้วัดความสำเร็จในศาสตร์แห่งพระราชกฤษฎีกาพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์

การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้านทฤษฎี และภาคสนามโดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ในประเด็นต่างๆ คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระพุทธศาสนา แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์และ ศีลศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์
- 2) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้การแปรความ การตีความ นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)
- 3) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุป เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัย
- 4) เขียนรายงานการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

1. แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์

ผลการวิจัยพบว่าหลักการพึ่งพาตนเองเป็นคำสอนให้พึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางให้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะและการเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายใช้สอยในยามจำเป็น นอกจากเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้วจะต้องเป็นที่พึ่งแห่งบุคคลอื่นด้วย นอกจากระดับบุคคลแล้วยังมุ่งเน้นให้การพัฒนาประเทศชาติให้พึ่งตนเองเป็นในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองอีกระดับคือชุมชนพึ่งตนเอง พิจารณาได้จากชุมชนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีจิตใจที่พร้อมที่จะเรียนรู้ไปตลอดชีวิตแนวทางพัฒนาศาสตร์พระราชาคือพัฒนาแนวทางความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความพอมีพอกิน รู้จักพึ่งพาตนเองได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน การพึ่งตนเอง รู้จักความพออยู่พอกินการประหยัดอดออมเป็นหนทางสู่รากฐานแห่งความสำเร็จ การรู้จักคุณค่าเพื่อความยั่งยืน

กำเนิดของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ ได้จัดตั้งขึ้นตามแนวคิดครูบาสุทธินันท์ ผู้ก่อตั้ง “สวนป่า มหาชีวลัยอีสาน” และ “หมู่บ้านโลก บุรีรัมย์” โดยดำเนินการตามเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรธรรมชาติเกษตรผสมผสาน การทำเกษตรอินทรีย์ การทำ ไร่นาป่าผสม การเลี้ยงไส้เดือน การเลี้ยงมดแดงและการปรับแนวความคิดเพื่อพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองในชุมชน ขบวนการดำเนินของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์ คือ การพึ่งตนเองและนำกระบวนการทางเทคโนโลยีมาดัดแปลงเพื่อใช้ในการทำเกษตรเข้ามาใช้ในการเกษตรให้เป็นเกษตรยุคใหม่ทั้งในและนอกสถานที่ โดยมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดระบบ คือ การบริหารเป็นองค์คณะบุคคล โดยมีผู้อำนวยการศูนย์บริหารจัดการ ระบบบริหารงาน องค์คณะบุคคลเอกชน เป็นการแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนทำตามหน้าที่ที่ได้รับ การติดต่อต้องติดต่อด้วยตนเองเป็นระบบเอกชน

แนวทางการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์คือพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่นำความพอเพียงมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการปลูกพืชและต้นไม้ที่สามารถสร้างรายได้ได้เป็นอย่างดีแนวคิดของศูนย์

การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์มีความสอดคล้องกับแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชานำเอาหลักความพอเพียงการพึ่งพาตนเองมาปรับใช้อย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างมากและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การนำเอาหลักความพอเพียงการพึ่งพากันและกัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนบ้านแสงจันทร์ในด้านด้านการดำเนินชีวิตสังคมความเป็นอยู่การอยู่ร่วมกันกับสังคม แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาสถาบันสามารถนำมาสู่การพึ่งพาตนเองได้

2. ศาสตร์แห่งพระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแสงจันทร์

ผลการวิจัยพบว่าศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีสามารถการพัฒนาศักยภาพทางชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ คือปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา หลักการดำเนินชีวิตเดินทางสายกลาง(โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา) หลักในการดำเนินชีวิต การถือศีลห้า(โดยใช้หลักไม่เบียดเบียน) การเดินทางสายกลางมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ มีความเป็นกันเอง(โดยใช้หลักไม่เบียดเบียน)

หลักการพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชาเป็นหลักการคนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้ เช่นปลูกพืชผักไว้กินเองถ้าเหลือแจกจ่ายให้เพื่อนบ้านหรือนำไปขายสร้างรายได้ให้ครอบครัว(โดยใช้หลักมัตตัญญูตา) การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมหรือชุมชนด้วยตนเองได้(โดยใช้หลักสันโดษ) ชุมชนให้หลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ชีวิต ทุกอย่างให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน(โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา)

พุทธวิธีมีความสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชาและเน้นการปฏิบัติจริงค้นหาความรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อให้เกิดปัญญาและขยายผลสู่ผู้อื่น(โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา) ชุมชนอื่นขยายเรือข่ายด้วยการสร้างกรรมดี(โดยใช้หลักการพึ่งพาตนเอง) สามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นโดยการแสดงออกถึงศักยภาพแต่ละคนให้เกิดเป็นจุดเด่น (โดยใช้หลักมัตตัญญูตา)

หลักการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสร้างความสมดุลชีวิตให้กับชุมชน คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อยู่มีกินชีวิตสมดุล(โดยใช้หลักสันโดษ) พอเพียงนำไปสู่การแบ่งปัน(โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง) สามารถสร้างความสมดุลให้กับชุมชนได้(โดยใช้หลักไม่เบียดเบียน)

ปัญหาและอุปสรรคในหลักการพึ่งตนเองและแนวทางการแก้ไข คือใช้ความรู้ที่มีมาปรับใช้ให้เข้ากับตัวเอง ควรสร้างความร่วมมือและดูแลกันและกัน (โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง) ใช้ความรู้ที่มีมาปรับใช้ให้เข้ากับตัวเอง ใช้องค์ความรู้มาปรับใช้ และสร้างความร่วมมือใช้ในการแก้ปัญหาและสามารถพึ่งตนเองได้ควรมีการอบรมให้กับคนที่ต้องการอยู่อย่างพอเพียงพึ่งตนเองได้(โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา)

อภิปรายผลการวิจัย

ศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ หลักการพึ่งพาตนเองเป็นคำสอนให้พึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางให้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเอง

ในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะและการเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายใช้สอยในยามจำเป็น นอกจากเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้วจะต้องเป็นที่พึ่งแห่งบุคคลอื่นด้วย นอกจากระดับบุคคลแล้วยังมุ่งเน้นให้การพัฒนาประเทศชาติให้พึ่งตนเองเป็นในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองอีกระดับคือชุมชนพึ่งตนเอง พิจารณาได้จากชุมชนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีจิตใจที่พร้อมที่จะเรียนรู้ไปตลอดชีวิตสอดคล้องกับยุทธนา ทาระบุตร ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือนในชุมชนภาคอีสานตอนใต้” ผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนในชุมชนภาคอีสานตอนใต้รับรู้และปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมในระดับมาก เนื่องจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักศาสนาพุทธ คำสอนอีสาน ปัจจัยการทำมาหากินที่ขาดแคลนและบทเรียนจากความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจกระแสหลักการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือน มีจุดแข็งที่หัวหน้าครัวเรือนให้ความสำคัญ บุคคลในครัวเรือนเชื่อฟังหัวหน้า มีภูมิปัญญาพอเพียงในชุมชน ผู้นำชุมชนสนับสนุน กองทุนหมู่บ้านเข้มแข็ง วิถีชุมชนเป็นของชุมชน มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชน มีศูนย์ OTOP และมีอาชีพหลักการเกษตร มีจุดอ่อนที่ผู้นำชุมชนไม่มีหน้าที่โดยตรง ชาวบ้านไม่เข้าใจแนวปฏิบัติผู้นำภูมิปัญญาพอเพียงขาดการส่งเสริม ศูนย์การเรียนรู้ไม่เข้มแข็ง ขาดกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติไม่เป็นรูปธรรม ครอบครัวอ่อนแอ ขาดปัจจัยการผลิต ขาดความมั่นใจ ไม่ทำจริง และขาดการสืบทอดองค์ความรู้ และมีโอกาสที่เอื้อที่ชาวบ้านศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประเพณีและภูมิปัญญาอีสาน ค่านิยมรักบ้านเกิด บ้าน วัด โรงเรียนร่วมมือส่วนราชการส่งเสริม แหล่งเรียนรู้ภายนอกหลากหลาย การเมืองสนับสนุน และอุปสรรคที่เป็นภัยคุกคามสำคัญ คือ ค่านิยมบริโภคนิยม/เศรษฐกิจกระแสหลัก วัด โรงเรียน ภูมิปัญญายังไม่ร่วมมือการส่งเสริมจากภาครัฐขาดเอกภาพ แหล่งเรียนรู้อยู่ไกล สื่อภายนอกกว้างไม่เจาะจง การประสานความร่วมมือไม่เป็นระบบ นโยบายส่งเสริมขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติ ความขัดแย้งของการเมืองท้องถิ่น สื่อโฆษณาบริโภคนิยม ความทันสมัย และงบประมาณสนับสนุนจำกัด บุคคลพอเพียง ครอบครัวพอเพียง และชุมชนพอเพียงเป็นเป้าประสงค์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ การขับเคลื่อนต้องใช้ยุทธศาสตร์คัดสรร 5 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์การปฏิบัติจริงและการเรียนรู้: ให้บุคคล ครอบครัวปฏิบัติจริง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการปฏิบัติตนและประกอบอาชีพ (2) ยุทธศาสตร์การสร้างธรรมเนียมครัวเรือน: ให้แต่ละครัวเรือนกำหนดและปฏิบัติตามธรรมเนียมพอเพียงของครัวเรือน (3) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมและพึ่งตนเองให้ชุมชนขับเคลื่อนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยเน้นความเข้าใจ เข้าถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการพึ่งตนเอง (4) ยุทธศาสตร์การเสริมแรงด้วยความสำเร็จ ใช้ความผิดพลาดเป็นบทเรียน และความสำเร็จเป็นตัวเสริมแรงให้มีความกระตือรือร้นและกำลังใจและพัฒนาการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและ (5) ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียง จัดการความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ทั้งการกำหนดความรู้ที่ต้องรู้ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้าง และสะสมองค์ความรู้ การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยการขับเคลื่อนจะประสบความสำเร็จภายใต้เงื่อนไขสำคัญ 3 เงื่อนไข ประกอบด้วย เงื่อนไขทางวัฒนธรรม เงื่อนไขความจงรักภักดีในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชน

พุทธวิธีมีความสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชาและเน้นการปฏิบัติจริงค้นหาความรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อให้เกิดปัญญาและขยายผลสู่ผู้อื่น(โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา) ชุมชนอื่นขยายเรือข่ายด้วยการสร้างกรรมดี(โดยใช้หลักการพึ่งพาตนเอง) สามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นโดยการแสดงออกถึงศักยภาพแต่ละคนให้เกิดเป็นจุดเด่น (โดยใช้หลักมัตตัญญูตา) หลักการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสร้างความสมดุลชีวิตให้กับชุมชน คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อยู่มีกินชีวิตสมดุล(โดยใช้หลักสันโดษ) พอเพียงนำไปสู่การแบ่งปัน (โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง) สามารถสร้างความสมดุลให้กับชุมชนได้(โดยใช้หลักไม่เบียดเบียน) สรุปว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับยุคบริโภคนิยมในปัจจุบันได้ ทำให้คนในทุกสังคม ทุกอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามศักยภาพของตนเอง พึ่งพาตนเองได้ เพราะมีความพออยู่ พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนและสิ่งแวดล้อมรอบข้างทำให้มีความสุขกายและสุขใจ (Mookpadit, 2005)

ดังนั้นแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์หลักการพึ่งพาตนเองเป็นคำสอนให้พึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางให้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะแนวทางพัฒนาศาสตร์พระราชาคือพัฒนาแนวทางความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความพอมีพอกิน รู้จักพึ่งพาตนเองได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน การพึ่งตนเอง รู้จักความพออยู่พอกินการประหยัดอดออมเป็นหนทางสู่รากฐานแห่งความสำเร็จการรู้จักคุณค่าเพื่อความยั่งยืนและหลักการพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชาเป็นหลักการคนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้ พุทธวิธีมีความสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชาและเน้นการปฏิบัติจริงค้นหาความรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อให้เกิดปัญญาและขยายผลสู่ผู้อื่น ชุมชนอื่นขยายเรือข่ายด้วยการสร้างกรรมดีสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นโดยการแสดงออกถึงศักยภาพแต่ละคนให้เกิดเป็นจุดเด่น

สรุป

แนวคิดศาสตร์แห่งพระราชาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านแสงจันทร์หลักการพึ่งพาตนเองเป็นคำสอนให้พึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางให้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะแนวทางพัฒนาศาสตร์พระราชาคือพัฒนาแนวทางความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความพอมีพอกิน รู้จักพึ่งพาตนเองได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน การพึ่งตนเอง รู้จักความพออยู่พอกินการประหยัดอดออมเป็นหนทางสู่รากฐานแห่งความสำเร็จการรู้จักคุณค่าเพื่อความยั่งยืนวิเคราะห์ศาสตร์พระราชากับพุทธวิธีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ หลักการพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชาเป็นหลักการคนในชุมชน

พึ่งพาตนเองได้ พุทธวิธีมีความสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชาและเน้นการปฏิบัติจริงค้นหาความรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อให้เกิดปัญญาและขยายผลสู่ผู้อื่น ชุมชนอื่นขยายเครือข่ายด้วยการสร้างกรรมดีสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นโดยการแสดงออกถึงศักยภาพแต่ละคนให้เกิดเป็นจุดเด่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยเสนอให้งานวิจัยชิ้นนี้ ควรถูกนำไปเผยแพร่ไปยังกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานราชการ ตลอดจนถึงผู้ที่สนใจทำเกษตรรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการทำเกษตร เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาศาสตร์พระราชากับหลักธรรมข้ออื่นๆ
- 2) ศึกษาศาสตร์พระราชากับทฤษฎีต่างๆ

References

- Department of Religious Affairs, The Ministry of Culture. (2007). *The Tripitaka for the Public*. (2nd ed.) Bangkok: Agricultural Cooperative assembly of Thailand Limited.
- Punyabal, D. (2017). 9 Root of The King's Philosophy. *Journal of the Association of Researchers*, 22(2), 13-20.
- Semaratana, A. (2017). The King's Philosophy. *The National Defense College of Thailand Journal*, 59 (1), 112-126.
- Thatanon, T. (2013). *The Role of Sub-District Administrative Organizations on Promotion of Living According to the Sufficiency Economy Philosophy in the Community: A Case Study of San Sub-District Administrative Organizations in Wiang-Sa District, Nan Province*. Thesis Master of Arts. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok, Thailand.
- Office of the National Economic and Social Development Board (2016). *Economic and Social development plan Tas 12 B.E. 2560 – 2564*. Bangkok: Prime Minister's Office.
- Mookpadit, M. (2005). *An Analytical Study of H.M. The King's Sufficiency Economy Philosophy and Buddhism*. Dissertation Doctor of Philosophy. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok, Thailand.